

Η δυναμική του Φιλοκαλικού Κινήματος

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη Δημοσίευση:<http://bitly.com/1LzQGJo>]

Εκείνο που υποβοηθεί τους λεγόμενους «φιλελεύθερους» στις πεποιθήσεις τους είναι πολλές φορές η αδυναμία των παραδοσιακών να δικαιολογήσουν θεωρητικά και λογικά τη στάση τους και να υπερασπίσουν την παράδοσι και τον παραδεδομένο τρόπο ζωής. Το φιλοκαλικό κίνημα του 18ου αι. παρουσιάζεται ως ισχυρό αντίβαρο στον ορθολογισμό των «νέων φιλοσόφων», επειδή δεν σέβεται μόνο τους «τύπους», αλλά και αποσαφηνίζει θεωρητικά και ερμηνεύει τα λειτουργικά και άλλα σύμβολα. Γίνεται έτσι φανερό ότι πίσω από τη σύγκρουσι των δύο ρευμάτων κρύβεται όχι μόνο λογομαχία, αλλά δυο διαφορετικές στη βάση ερμηνείας ολόκληρης της ιστορικής και κοσμολογικής πραγματικότητας.

Η Φιλοκαλική κίνηση του 18ου και 19ου αι. είχε ως πρόδρομό της τον οσιομάρτυρα Κοσμά τον Αιτωλό, τον ισαπόστολο και διδάσκαλο. Αλλά οι κύριοι φορείς της ήταν οι εξής νεώτεροι Πατέρες της Εκκλησίας: ο άγιος Μακάριος Νοταράς (1731-

1805), πρώην επίσκοπος Κορινθίας, ο όσιος Νικόδημος ο Αγιορείτης (1749-1809) και ο όσιος Αθανάσιος ο Πάριος. Σπουδαίο ρόλο έπαιξε και ο Νεόφυτος ο Καυσοκαλυβίτης. Από τους Αγιορείτες πρέπει να μνημονευθούν σαν πρωτεργάτες και οι Ιάκωβος ο Πελοποννήσιος, ο Αγάπιος ο Κύπριος, ο Χριστόφορος ο Προδρομίτης.

Το κίνημα αυτό έδωσε ακόμα έναν άγιο στην Εκκλησία, τον όσιο Αρσένιο της Πάρου, αλλά και πολλούς άλλους ενάρετους άνδρες, οι οποίοι μετά το διωγμό τους από το άγιο Όρος ή πάντως μετά από μαθητεία άμεση ή έμμεση στους φιλοκαλικούς πατέρες της εποχής, ανανέωσαν και δημιούργησαν πολλά μοναστήρια και πολλές εστίες πνευματικής αναγεννήσεως όχι μόνο στο άγιο Όρος, στα ελληνικά νησιά, τη Στερεά Ελλάδα, αλλά και σε ολο τον ορθόδοξο χώρο.

Ιδιάζουσα θέσι στη Φιλοκαλική αυτή κίνησι κατέχει ο όσιος Παΐσιος Βελτσκόφσκι, ο μεταφραστής της Φιλοκαλίας στη σλαβονική γλώσσα και κύριος φορέας της πατερικής και πνευματικής αναγεννήσεως στη Ρουμανία και στη Ρωσία του 19ου αί. Έτσι στην ίδια κίνησι οφείλεται και η άνθησι και καρποφορία της ερήμου της Όπτινα στη Ρωσία με επικεφαλής τους μεγάλους στάρτσοι: τον Αβράμιο, τους Μωυσή και Αντώνιο, Λεωνίδα και Μακάριο. Στην ίδια κίνησι ανήκει και το μεγαλύτερο πνευματικό ανάστημα της ορθόδοξης Εκκλησίας του περασμένου αιώνα, ο όσιος Σεραφείμ του Σαρώφ.

Η Φιλοκαλική αναγέννησι ήταν μία γνήσια συνέχεια και ανανέωσι της ζωντανής πατερικής παραδόσεως και ταυτόχρονα η απάντησι της Εκκλησίας στα αιτήματα των καιρών.

Πρώτα απ' όλα σ' αυτήν οφείλεται η έκδοσι πολλών πατερικών κειμένων, ιδιαίτερα των νηπτικών Πατέρων, οι οποίοι είναι έμπειροι διδάσκαλοι της πνευματικής ζωής και προσευχής. Λόγω της Τουρκοκρατίας, όπως είναι γνωστό, τα πατερικά κείμενα είχαν γίνει δυσεύρετα.

Ο πρώτος ο οποίος επιδόθηκε με μεγάλο ζήλο στην αναζήτηση και έκδοσι πατερικών και ασκητικών έργων ήταν ο Μακάριος Νοταράς. Σ' αυτόν οφείλεται η έκδοσι (1783) του περίφημου Ευεργετινού, όπως και της Φιλοκαλίας των ιερών Νηπτικών (1782), η οποία έγινε ορόσημο για την αναγεννητική αυτή κίνησι. Ειδικά γι' αυτήν ο Μακάριος Νοταράς συγκέντρωσε κείμενα τριανταέξι Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων και τα παρέδωσε στον Νικόδημο τον Αγιορείτη (1777). Ο όσιος Νικόδημος έκανε κριτική επεξεργασία των κειμένων και έγραψε τον πρόλογο της συλλογής καθώς και τις βιογραφίες των Πατέρων.

Η συνεργασία των δύο ανδρών πρόσφερε και άλλους πνευματικούς καρπούς. Στους

ίδιους οφείλεται και η έκδοσι στην κοινή διάλεκτο των έργων του αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου.

Ότι η κίνησι αυτή ήταν μία συνέχεια του ησυχασμού του XIV ή XV αι. φαίνεται σαφώς όχι μόνο από τον τρόπο ζωής και σκέψεως των φορέων της αλλά και από το μεγάλο ενδιαφέρον τους για το βίο και τα έργα του Αγίου Γρηγορίου Παλαμά. Είναι γνωστό ότι ο Αθανάσιος ο Πάριος έχει εκδώσει στην κοινή διάλεκτο το βίο του Αγίου Γρηγορίου, οι δε άγιοι Μακάριος και Νικόδημος συμπεριέλαβαν στη Φιλοκαλία τα Φυσικά, Θεολογικά και Πρακτικά κεφάλαιά του, όπως και την ασκητική πραγματεία του «προς Ξένη μοναχήν». Ο άγιος Νικόδημος είχε ετοιμάσει και την έκδοσι των Απάντων του αγίου αλλά δυστυχώς τα χειρόγραφα χάθηκαν στη Βιέννη.

[Συνεχίζεται]